

Hollolan kunta

Hyvinvointiohjelma

2019-2021

Kunnanhallitus: 3.12.2018

Kunnanvaltuusto: 10.12.2018

hyvinvointikoordinaattori

Antti Anttonen

Sisällysluettelo

1. Hyvinvoinnin edistäminen kuntakehittämisen keskiössä
2. Hyvinvointiohjelma osana hyvinvointityötä ja johtamista
3. Hyvinvoinnin kehittyminen Hollolassa – strategisesti merkittävät indikaattorit
4. Hyvinvoinnin edistäminen osana kuntastrategiaa ja sen toteuttamista
5. Hyvinvointiohjelman vuosina 2019-2021 toteutettavat toimenpiteet
6. Muut hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja suunnitelmat

1. Hyvinvoinnin edistäminen kuntakehittämisen keskiössä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisimpiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen.

Lainsäädäntö ohjaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää. Kuntalaki (2015/410) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen kunnan keskeiseksi perustehtäväksi ja Terveydenhuoltolain (1326/2010) luvussa kaksi määrittellään laajasti kunnalle erilaisia tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tulevassa sote- ja maakuntauudistuksessa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on linjattu jatkossakin kuntien tehtäväksi.

Osana kunnan lakisääteisiä tehtäviä Hollolan kunnassa seurataan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Tämä tarkoittaa erilaisten hollolalaisten terveyttä ja hyvinvointia kuvaavien tietojen tuottamista, jonka pohjalta asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiset tavoitteet. Tavoitteet asetetaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopiviksi ja tämän jälkeen määritellään niitä tukevat toimenpiteet. Seurannasta ja toimenpiteistä raportoidaan kunnanvaltuustolle vuosittain.

Lähde: [Suomen Kuntaliitto](https://www.kuntaliitto.fi/) (3.7.2018)

Kunnan rooli hyvinvoinnin edistämisessä on muuttumassa merkittäväällä tavalla ja tulevaisuuden kunnan rooleja on esitelty edellisen sivun kuvassa.

Toimintaympäristö muuttuu ja käynnissä on tehtävien uudelleen jakaminen kuntien, maakuntien ja valtion välillä. Tähän muutokseen kytkeytyy vahvasti käynnissä oleva sote- ja maakuntaudistus, jonka voimaantulo lykkäytyy tämän hetkisen tiedon mukaan vuoteen 2021.

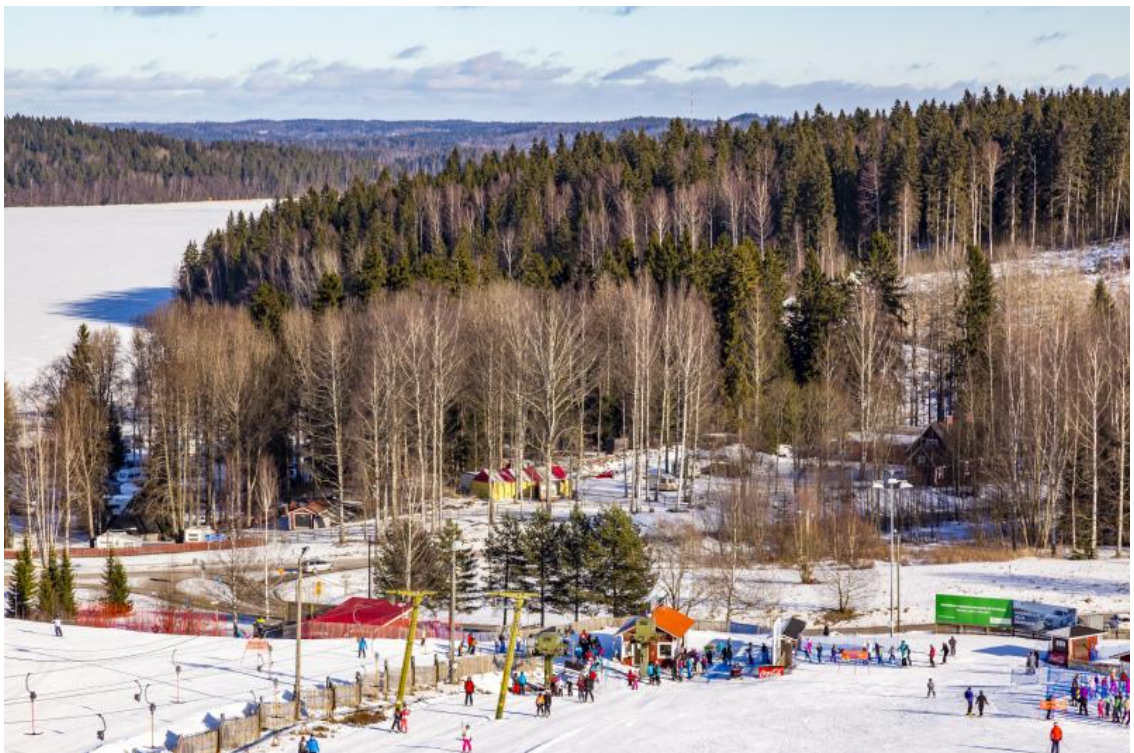
Kunnan tehtävä on osaltaan edistää kuntalaisten hyvinvointia erilaisin toimenpitein. Tehtävä edellyttää poikkihallinnollista ja laaja-alaista yhteistyötä kunnan eri palvelualueiden kesken. Kuntalaisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta- ja muihin vapaa-ajan palveluihin, kaavoitukseen ja viihtyisään ja turvalliseen ympäristöön sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin. Kunnan kumppaneita hyvinvoinnin edistämisessä ovat kuntalaiset, järjestöt, yritykset ja useat muut eri toimijat.

Lähde: [Terveyden ja hyvinvoinnin laitos](http://www.thi.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/) (26.11.2018)

Päijät-Hämeen alueelle perustettiin vuoden 2017 alusta uusi hyvinvointikuntayhtymä, joka järjestää Päijät-Hämeessä sosiaali- ja terveyspalvelut jäsenkunnilleen ja omalta osaltaan edistää asiakkaittensa hyvinvointia ja terveyttä, johon kuuluvat riskien varhainen tunnistaminen, sairauksien ehkäisy ja omahoidon tukeminen. Hyvinvointikuntayhtymä tukee ja

tarjoaa asiantuntemusta myös kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön eri verkostojen kautta.

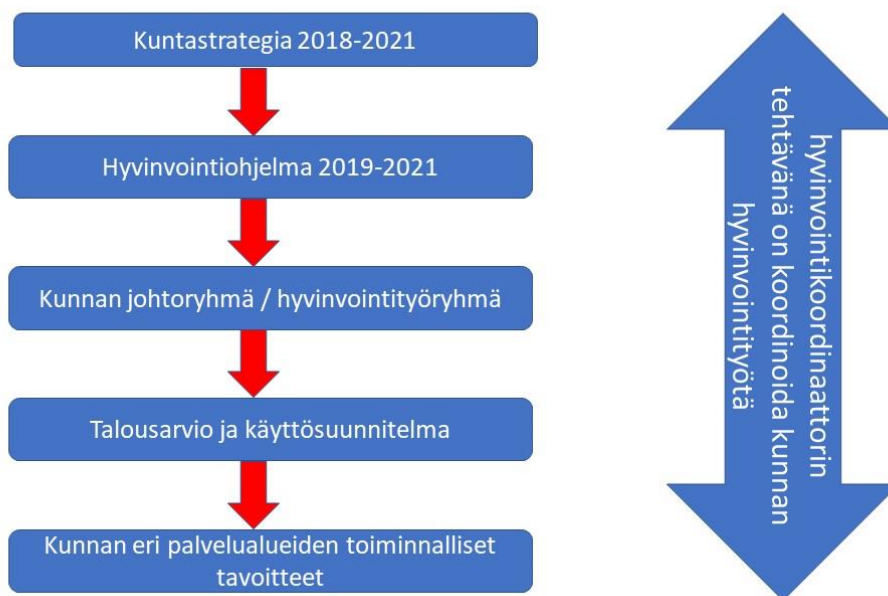
2. Hyvinvointiohjelma osana hyvinvointityötä ja johtamista

Terveydenhuoltolaki (1326/2010, §12) velvoittaa kuntia kerran valtuustokaudessa laatimaan laajan hyvinvointikertomuksen, joka on laaja kuvaus kunnan hyvinvoinnin tilasta. Tämä asiakirja ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa, toimii johtamisen sekä vuosittaisen kuntasuunnittelun välineenä. Hyvä ja onnistunut laaja hyvinvointikertomus sisältää myös erillisen suunnitelmaosan tavoitteista ja toimenpiteistä, joiden avulla voidaan johtaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Hollolan kunnan osalta hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan korvaa tämä hyvinvointiohjelma, joka sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä vuosille 2019-2021 kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointiohjelma on kuntatasoinen, kaikkia kunnan palvelualueita ohjaava, strategiaan pohjautuva toteuttamisohjelma. Sen avulla johdetaan, kehitetään ja ohjataan kunnassa tehtävää hyvinvointityötä. Kunnanvaltuusto hyväksyy ohjelman sekä arvioi ja seuraa sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana.

Hyvinvointiohjelma huomioidaan vuosittain talousarviossa ja -suunnitelmassa, jossa hyväksytään seuraavan vuoden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet. Tämä ohjelma auttaa tiivistämään kunnan eri palvelualueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet yhteen ja helpottaa talousarvion laatimista. Talousarvion vuosikohtaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet johdetaan hyvinvointiohjelmasta ja sen toteutumista seurataan ja raportoidaan osana normaalia talousarvion seurantaa osana osavuosikatsauksia.

Hyvinvointiohjelma osana hyvinvointityötä ja johtamista

Kuvio 1. Hyvinvointiohjelma osana hyvinvointityötä ja johtamista

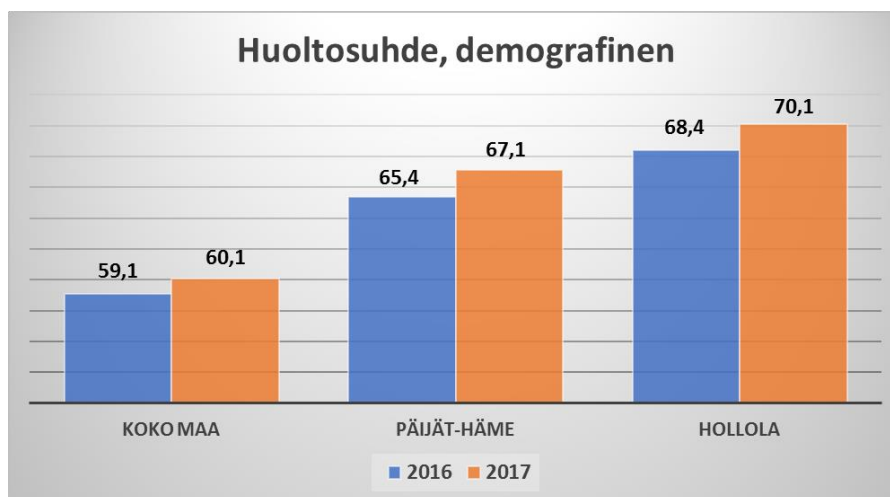
Hyvinvointikoordinaattorin tehtävänä on koordinoida hyvinvointiohjelman toteuttamista. Kunnan hyvinvointityöskentelyssä keskeinen toimija on kunnan eri palvelualueita edustava kunnanjohtajana nimeämä hyvinvointityöryhmä. Kunnan hyvinvointityöryhmän tehtävänä on huolehtia, että asetetut hyvinvointitavoitteet ja toimenpiteet nivoutuvat osaksi kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua. Kunnan eri palvelualueet sekä niiden sisällä olevat vastuualueet huolehtivat toimenpiteiden käytännön toteutuksesta ja ovat olleet myös laatimassa tämän hyvinvointiohjelman toimenpiteitä vuosille 2019-2021.

Laaja hyvinvointikertomus sekä hyvinvointiohjelma toimivat kunnan johtamisen työvälineinä osana jokavuotista talouden ja toiminnan suunnittelua pohjautuen kunnan voimassa olevaan strategiaan. Tämä on Hollolan kunnan hyvinvointiohjelma vuosille 2019-2021. Hyvinvointiohjelmaa päivitetään vuosittain ja sen tavoitteet tarkentuvat ohjelmakauden edetessä.

3. Hyvinvoinnin kehittyminen Hollolassa – strategisesti merkittävät indikaattorit

Indikaattorien seuraaminen on tärkeää, sillä ne antavat tietoa hyvinvoinnin ja terveyden kehittymisestä ja mahdollistavat reagoinnin toimintaympäristön muutoksiin. Indikaattori on tilastollinen luku, jonka avulla voidaan laajaa tietoa tiivistää helpommin ymmärrettävään muotoon.

Seuraamalla indikaattoritietojen muutoksia, pystytään muuttamaan ja päivittämään hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia tavoitteita. Indikaattoritietojen avulla voidaan verrata eri alueiden välistä kehitystä. Tässä kappaleessa on esitetty esimerkinomaisesti tietyt indikaattorit, jotka kuvaavat muun muassa ikärakenteen muutosta huoltosuhteeseen, kunnan väestönmuutosta sekä nuorten päihteiden käyttöä. Tarkemmat kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, sekä terveyseroja kuvastavat indikaattorit on koottu kunnan laajaan hyvinvointikertomukseen.

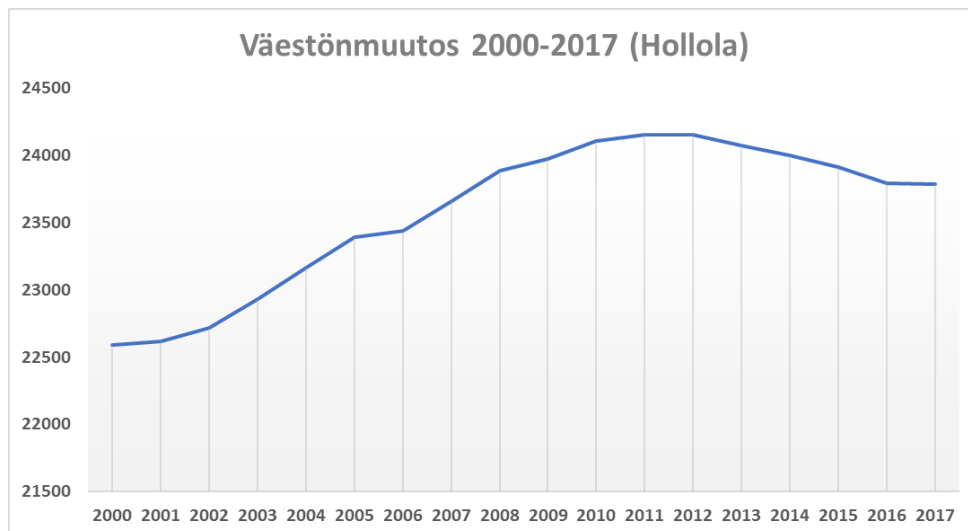

Päivitetty 3.4.2018

Huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 täyttäneestä on sataa 15-64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Ikärakenteen muutos vaikuttaa huoltosuhteeseen, vaikka se ei suoraan kuvaa väestön ikärakennetta. Hollolassa on lapsiperheiden osuus korkea 39,7 % verrattaessa Päijät-Hämeen 36,3 % ja koko maan 38,5 tilanteeseen.

Lapsiperheiden suuri osuus selittää osaltaan huoltosuhteen korkeaa arvoa. Työikäisten osuutta pitäisi saada kasvatettua, mikäli huoltosuhdelukua halutaan nykyistä paremmaksi. Indikaattoritietoa voidaan hyödyntää osana päätöksentekoa esimerkiksi kaavoitus- ja rakentamistratkaisuissa tai vaikkapa

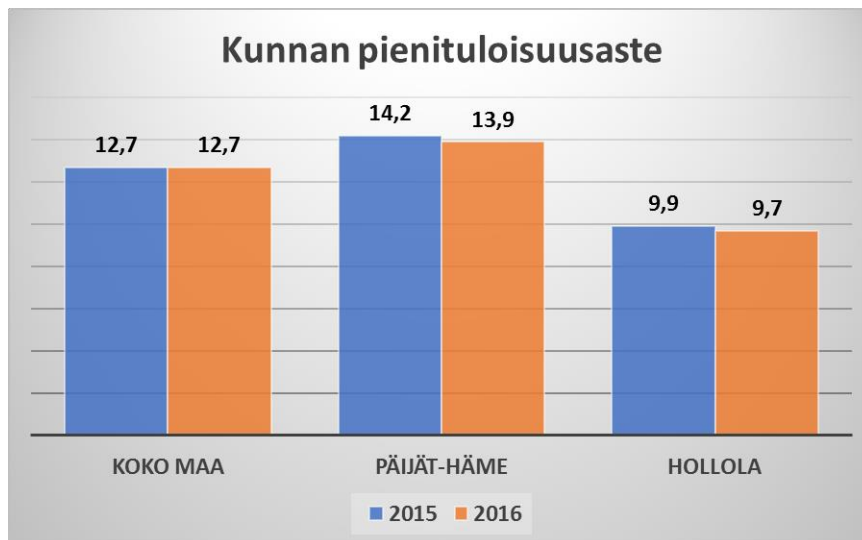
arvioitaessa kunnallisen palvelujen tarpeita tai niiden sijoittamista. Kunnan hyvinvointityön näkökulmasta tämä suhdeluku kertoo siitä, että kunnan toimenpiteissä tulee huomioida entistä paremmin ikäihmisten ja lapsiperheiden tarpeet. Esimerkiksi ikäihmisten kohdalla on tärkeää, että palvelut ovat lähellä ja helposti saavutettavissa sekä lähiympäristö on mahdollisimman esteetön.

Tilanne 31.12.2017

Hollolan väestönkasvu on ollut vilkkaimmillaan vuosina 2011-2012 (24150 asukasta). Näiden vuosien jälkeen väestönkasvu on taittunut huolimatta kuntaliitoksesta Hämeenkosken kanssa 1.1.2016 lähtien. Viimeisten kahden vuoden ajan väestön väheneminen on tasaantunut (23742 asukasta 31.12.2017).

Kaikista Suomen kunnista noin puolessa väkiluku kasvaa ja tärkein kasvun syy on syntyneiden enemmisyys kuolleisiin verrattuna. Voimakas kaupungistuminen selittää myös osaltaan väestönkasvua, kun muuttoliikettä tapahtuu koko ajan maaseudulta kaupunkeihin. Kaupunkien lähikunnat, kuten Hollolakin, ovat pärjänneet tässä kilpailussa toistaiseksi kohtuullisen hyvin. Lapsiperheet haluavat muuttaa kaupunkien läheisiin ympäryskuntiin. Kunnan hyvinvointityön näkökulmasta tämä suhdeluku kertoo siitä, että kunnan tulee jatkossakin panostaa muun muassa hyvään tonttitarjontaan, kaavoitukseen ja lapsiperheiden palveluihin.

Päivitetty 10.1.2018

Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuudet prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Indikaattori kuvaa kuinka suuri osa alueen väestöstä on valtakunnallista mittapuuta käyttäen pienituloisia. Hollolassa pienituloisuusaste on matala. Hyvää tilaston osoittamaa tulosta tukee varmasti osaltaan se, että Hollolassa on kuntalaisten koulutustaso maakunnan keskiarvon yläpuolella, työttömyysaste Päijät-Hämeen alhaisin sekä työikäisten suuri osuus kuntalaisista.

Kunnan hyvinvointityön näkökulmasta tunnusluvun arvoa voidaan tulkita siten, että keskimääräistä korkeammin koulutetut kuntalaiset ovat myös yleensä aktiivisia. Tämän tiedon perusteella Hollolassa olisi mahdollista saada isompi joukko kuntalaisia mukaan kehittämään kunnan toimintaa sekä mukaan erilaisiin talkoo- ja vapaaehtoistoimintaan. Tämä puolestaan mahdollistaisi kunnan alueella aktiivista ja monipuolista järjestötoimintaa sekä uusia tapahtumia. Näissä kunta voisi olla mukana esimerkiksi kumppanina tai mahdollistamalla tilojen käyttöä veloituksetta tai kohtuullisella vuokralla.

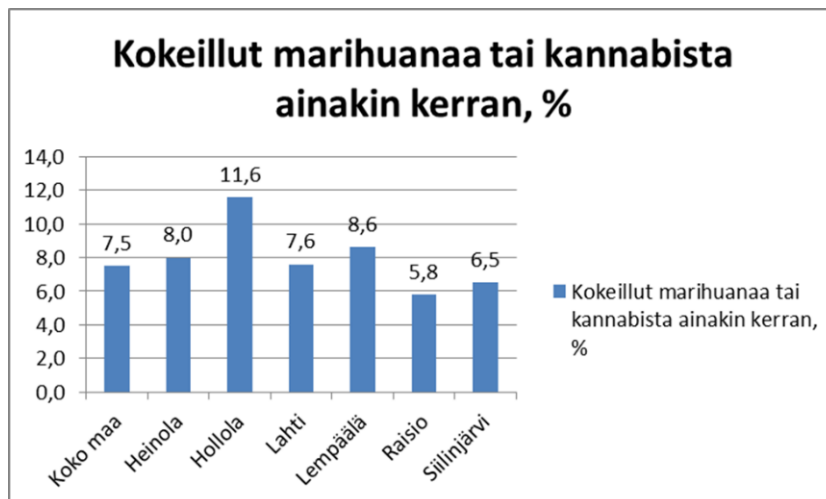
Keväällä 2018 toteutetun hyvinvointikyselyn mukaan kyselyyn vastanneista kuntalaisista 70% on kiinnostuneita osallistumaan kunnan toiminnan kehittämiseen sekä useissa avoimissa vastauksissa valmiita lähtemään mukaan talkoo- tai vapaaehtoistyöhön.

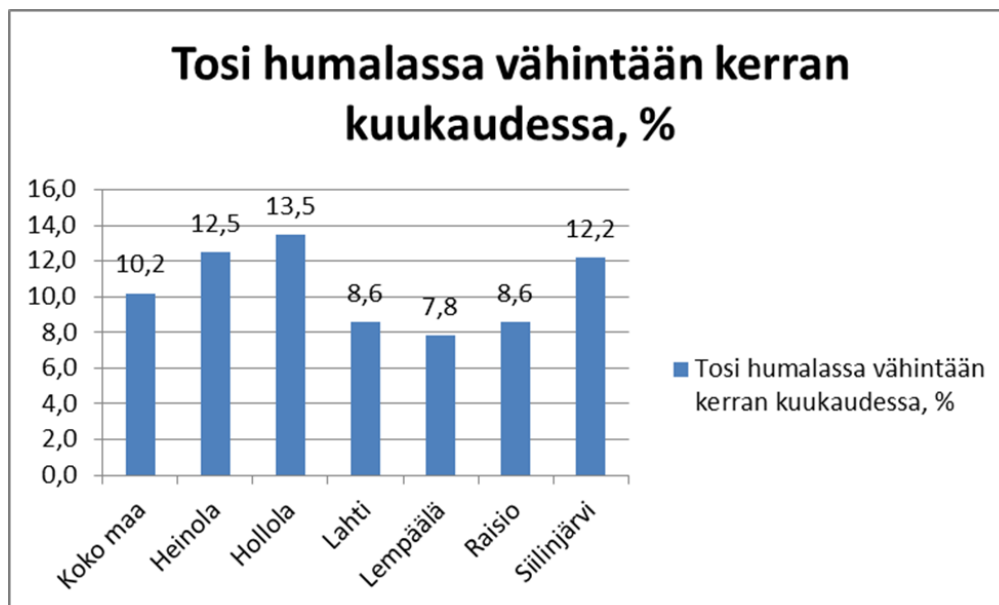
Valtakunnallinen kouluterveyskysely 2017 (8-9 lk.)

Kasvien syöntiä kuvaavan indikaattorin mukaan nuorten ruokailutottumuksissa on parantamisen varaa. Indikaattori harvemmin kuin 6 kertaa viikossa kasviksia syövät nuoret kertovat osaltaan siitä, etteivät perheet syö päivällistä yhdessä tai ruokailuja jää kokonaan väliin. Lasten ruokailutottumukset opitaan jo pääasiassa varhaislapsuudessa ja siihen vaikuttavat ensisijaisesti vanhempien ja päiväkodissa opitut mallit. Kotona ruokavalintoihin vaikuttavat muun muassa ravitsemustieto, taloudellinen tilanne, käytettävissä oleva aika sekä perheen aikataulut. Mutta miten kunta voi hyvinvointityöllään tähän tilanteeseen vaikuttaa?

Lapsiperheiden osalta hyvät vaikutusmahdollisuudet ovat perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Näitä ovat tiedon jakaminen ja asioista puhuminen lasten vanhemmille esimerkiksi huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa. Lasten osalta esimerkiksi terveystiedon oppitunnit sekä päivittäiset ruokailut ovat paikkoja, joissa lapsiin ja nuoriin voidaan parhaiten vaikuttaa. Epäterveellinen ruokavalio ja vähäinen liikunta ovat yhteydessä ylipainoon ja lihavuuteen. Lihavuus altistaa riskiä sairastua kakkostyyppin diabetekseen, kohottaa verenpainetta ja aiheuttaa erilaisia tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Pelkästään näiden esimerkkien vuoksi kunnan tulisi pyrkiä vaikuttamaan kuntalaistensa ruokailutottumuksiin.

Valtakunnallinen kouluterveyskysely 2017 (8-9 lk.)

Valtakunnallinen kouluterveyskysely 2017 (8-9 lk.)

Päihteiden käyttöön liittyvien indikaattorien mukaan päihdetilanne on huolestuttava Hollolassa 8-9 luokkalaisten nuorten osalta. Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn 2017 tuloksista voidaan todeta, että kannabista tai marihuanaa on kokeillut 13,2 % nuorista, mikä on reilusti suurempi joukko verrattaessa koko maan tilanteeseen. Lisäksi nuorten alkoholinkäyttöön liittyvät indikaattoritulokset ovat valtakunnan tuloksia korkeampia.

Kunnan hyvinvointityön näkökulmasta nuorten päihdehaittojen ehkäisy on nostettu tässä hyvinvointiohjelmassa yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi. Ehkäisevä päihdetyö on tunnistettu tärkeäksi osa-alueeksi kunnan hyvinvointityössä. Tässä työssä hyödynnetään muun muassa seudullista Päijät-Hämeen ehkäisevän työn

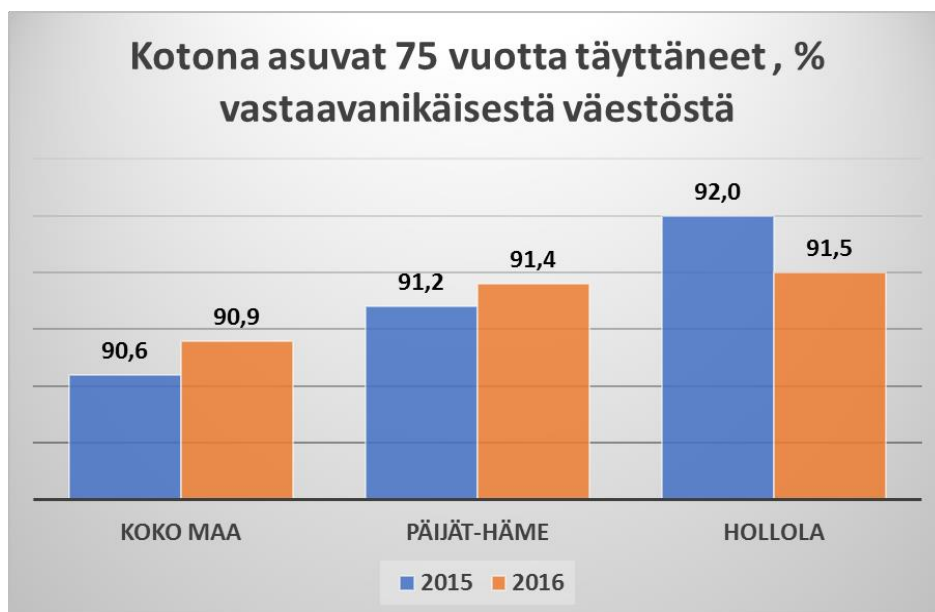
seutukoordinaatioryhmän asiantuntemusta sekä nuorisovaltuustoa.

Nuorisovaltuuston kautta nuorilla on mahdollisuus päästä itse vaikuttamaan päätöksentekoon ja toiminnan suunnitteluun. Nuorisovaltuusto voi omilla päätöksillään ja toimenpiteillään osaltaan vaikuttaa myös nuorten päihdehaittojen ehkäisyyn.

Erilaisilla päihteiden käytöllä on monia negatiivisia vaikutuksia nuoren elämään.

Esimerkiksi alkoholin osalta kertaluontoiseen kovaan humalatilaan liittyvät erilaiset tapaturmat ja sosiaalisena haittana erilaiset ihmissuhderiidat.

Huumausaineiden osalta esimerkiksi kannabis voi puolestaan aiheuttaa käyttäjälle ahdistus- ja paniikkihäiriöitä, heikentää oppimiskykyä ja altistaa psykoottisille oireille. Näiden lisäksi pitkäaikainen säännöllinen päihteiden käyttö aiheuttaa haittoja läheisille ja koko yhteiskunnalle. Tämä voi pahimmillaan tarkoittaa nuoren syrjäytymistä koulu- ja työelämästä mikä taas voi aiheuttaa erilaisia muita psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia, jotka aiheuttavat joko välillisiä tai välittömiä lisäkustannuksia kunnalle.

Päivitetty 15.11.2017

Kansallisen palvelurakenteiden uudistamisen yhtenä tavoitteena on, että ikäihminen voi asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Suomessa lähes puolet 75 vuotta täyttäneistä asuu yksin kodissaan. Suurin osa heistä elää itsenäistä elämää eikä tarvitse säännöllisesti muiden apua. Puolisonsa kanssa asuvista reilu kolmasosa auttaa toimintakyvyltään heikentynyttä puolisoaan arjen askareista selviytymisessä. Ikäihminen tarvitsee varmuuden siitä, että apua on

tarvittaessa saatavilla huolimatta siitä, asuuko hän yksin tai yhdessä esimerkiksi puolisonsa kanssa.

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuutta 91,5 % voidaan pitää hyvänä. Luku on maakunnan tasoa ja hieman valtakunnan tasoa korkeampi. Tämä suhdeluku kertoo siitä, että Hollolassa 75 vuotta täyttäneet ikäihmiset ovat koko maan ja maakunnan tilanteeseen verrattuna keskimäärin hieman paremmassa kunnossa.

Monet ikääntyvät toivovat saavansa asua kotona mahdollisimman pitkään, vaikka toimintakyky on jo heikentynyt. Omassa kotona asuminen vaikuttaa positiivisesti ikääntyvän mielialaan, kun asumisympäristö on turvallinen. Näin positiiviset vaikutukset saadaan hyödynnettyä, kun esimerkiksi kaatumisia ei pääse syntymään.

Kunnan hyvinvointityön näkökulmasta tämä tieto on erittäin tärkeä. Kunnan tuleekin pyrkiä edistämään asuinympäristöä ja lähipalveluita, jotka tukevat ikäihmisten kotona asumista mahdollisimman pitkään. Lisäksi Hollolan kunnassa on aktiivinen Vanhus- ja vammaisneuvosto, joka on kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamisväylä erityisesti ikääntynyttä väestöä, veteraaneja ja vammaisia henkilöitä koskevista asioista. Neuvosto osaltaan pystyy siis myös vaikuttamaan ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Tässä hyvinvointiohjelmassa on yhtenä toimenpiteenä lisätä harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille, jossa huomioidaan myös ikäihmisten tarpeet.

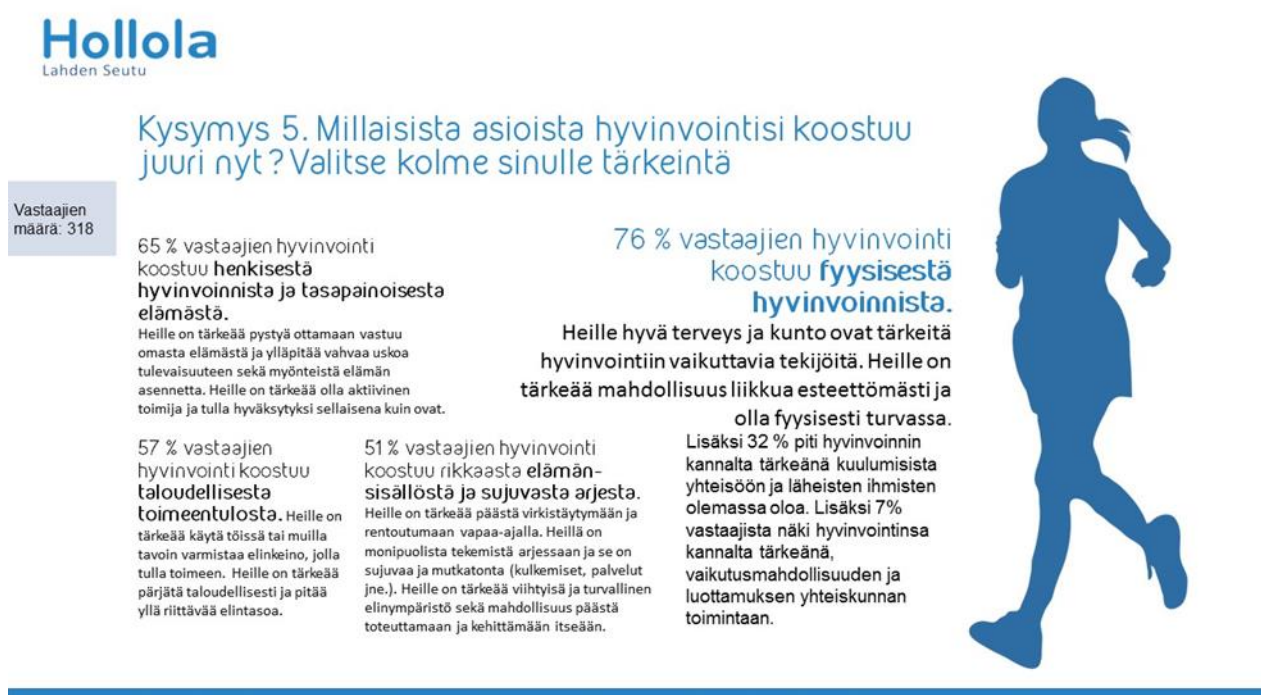
Hyvinvointikysely osana hyvinvointityötä

Erilaisten kyselyiden avulla voidaan saada tietoa kuntalaisilta esimerkiksi asuinympäristön ja palveluiden kehittämiseksi. Strategisesti merkittävien indikaattoritietojen lisäksi toteutettiin hyvinvointikysely huhtikuussa 2018. Kysely antoi hyvän mahdollisuuden ottaa kuntalaiset mukaan kunnan hyvinvointityöhön ja kertoi myös hollolalaisten halusta vaikuttaa kunnan hyvinvointityön suunnitteluun. Kyselyyn vastasi yhteensä 318 henkilöä, mikä on noin yksi prosentti Hollolan asukasmäärästä.

Tässä yhteenvedona nostoja kyselyn keskeisimmistä tuloksista.

Suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista on vähintään yksi harrastus tai muuta mielekästä tekemistä vapaa-ajalla. Tämä on kunnan hyvinvointityön osalta tärkeä asia, koska yhdessä tekeminen parantaa sosiaalisia taitoja, edistää oppimista ja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Harrastustoiminnan mahdollistaminen ja tukeminen on tässä hyvinvointiohjelmassa yhtenä tavoitteena, johon kuuluu muun muassa maksuttomia tiloja liikunta- ja muille järjestöille.

Asuinympäristö kannustaa liikkumaan ja liikuntaa harrastetaan riittävästi. Vastaajat ovat erittäin tyytyväisiä kunnan liikuntapaikkoihin ja -olosuhteisiin, joista erityiskiitosta saavat hiihtoladut, uima- ja jäähalli sekä uusimpana kunnan panostukset frisbeegolfiin. Kirjasto sai myös erikseen kiitosta, erityisesti aineistojen hyvä saatavuus sekä varausmaksujen poistuminen.

- kuntalaiset ovat erittäin tyytyväisiä maksuttomiin liikuntahallivuoroihin ja ne ovat tärkeä tuki järjestöjen toiminnalle
- järjestöt ovat valmiita tekemään jatkossa nykyistä enemmän yhteistyötä kunnan kanssa. Yhteistyön muotoja voi olla esimerkiksi yhteinen ideointi, pitkäjänteisen suunnittelua sekä tapahtumien ja tilavarausten yhteensovittamista

- luonnon tarjoamat liikuntamahdollisuudet ovat Hollolan vahvuus. Näiden esiin nostamiseen markkinoinnin ja viestinnän näkökulmasta toivotaan parannusta
- palveluiden säilymisestä sivukylillä sekä luonnon rauhan säilymisestä ollaan huolissaan
- kylien yhteisöllisyys ja palveluita pidetään hyvin tärkeänä ja erityisesti kiitosta saa kylissä järjestettävä harrastustoiminta sekä olemassa olevat palvelut. Ohjattua harrastustoimintaa kaivataan kylille nykyistä enemmän
- kyselyyn vastanneista kuntalaisista 70% olisi kiinnostuneita osallistumaan kunnan toiminnan kehittämiseen ja lisäksi useissa avoimissa vastauksissa ollaan valmiita lähtemään mukaan talkoo- tai vapaaehtoistyöhön
- kulttuuripalveluiden puute on selkeästi Hollolan kunnan heikkous, minkä vuoksi palveluita haetaan esimerkiksi Lahden puolelta
- kunta voisi tukea myös kulttuurijärjestöjä tarjoamalla harrastustiloja enemmän myös kulttuurijärjestöjen käyttöön

4. Miten hyvinvoinnin edistäminen näkyy kuntastrategian tavoitteissa ja miten niitä toteutetaan seuraavina vuosina

Kuntastrategia toimii valtuuston lakisääteisenä ohjausvälineenä, sisältäen kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi strategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Hollolan kuntastrategia 2018-2021 lähtee siitä ajatuksesta, että kuntalaiset pitävät Hollolan kuntaa hyvänä paikkana asua ja kunnalla on historiallisesti vahva identiteetti ja juuret.

Kuvio 2. Kuntastrategian painopisteet

Lähde: Hollolan kuntastrategia 2018-2021

Hollolan kuntastrategian 2018-2021 keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen, jonka mahdollistaa osaava, hyvinvoiva ja työstään innostunut henkilöstö sekä tasapainossa oleva kunnan talous. Kuntastrategia koostuu neljästä eri painopisteestä (Kuvio 2): Työn Hollola, Palvelujen Hollola, Tekemisen Hollola ja Asumisen Hollola. Näiden painopisteiden on tarkoitus edistää kuntalaisten hyvinvointia eri näkökulmista. Kunnan toimintaa ohjaavat kuntastrategian pohjalta laadittavat strategian toteuttamisohjelmat, joista yksi on kunnan hyvinvointiohjelma.

5. Hyvinvointiohjelman vuosina 2019-2021 toteutettavat toimenpiteet

Tavoitteet: Edistämme kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Tarjoamme luonnonläheisen viihtyisän ja turvallisen asuinympäristön, joka edistää arjen sujuvuutta. Kehitämme kuntakeskusta palvelujen turvaamiseksi ja lisäämiseksi. Edistämme työpaikkojen kasvua ja monipuolista yritystoimintaa.

toimenpiteet	mittarit ja seuranta	vastuutaho (-t)
Lisäämme terveysliikuntapalveluita yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	tavoitteena perustaa uusia liikuntaryhmiä 5 kpl / vuosi hyvinvointikysely / joka toinen vuosi TEA-viisari / joka toinen vuosi	Hyvinvoinnin palvelualue: liikuntapalvelut
Laajennamme liikuntaneuvontaa kattamaan myös lapset ja nuoret	Tavoitteena 50 lasta ja nuorta saa liikuntaneuvontaa / vuosi vuoteen 2021 mennessä THL/ Kouluterveyskysely / joka toinen vuosi	Hyvinvoinnin palvelualue: perusopetus ja liikuntapalvelut
Lisäämme aktiivisuutta ja liikuntaa lasten ja nuorten koulu- ja päiväkotipäivään	Aktiivisempia ja viihtyisämpiä päiviä ja tavoitteena nostaa liikunnan määrää nykyisestä tasosta (jokainen kunnan koulu on liikkuva koulu ja päiväkodeissa toimii ilo kasvaa liikkuu-ohjelma)	Hyvinvoinnin palvelualue: perusopetus, varhaiskasvatus ja liikuntapalvelut
Lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumuksien lisääminen, ruokahävikin määrän vähentäminen sekä välipalojen lukumäärän lisääminen	THL/ Kouluterveyskysely / joka toinen vuosi Hyvinvointikysely / joka toinen vuosi Järjestökysely / joka toinen vuosi Tavoitteena kasvattaa 8.-9 lk. lapsien osuus 80 %:n, jotka syövät koululounasta viitenä päivänä viikossa vuoteen 2021 mennessä Ruokahävikin määrän vähentäminen nykyisestä tasosta (rintamatunnuksella olevilla sotaveteraaneilla / Lotilla on oikeus ruokailla Hollolan kouluilla ilmaiseksi) Lisätä välipalojen lukumäärää nykyisestä tasosta	Hyvinvoinnin palvelualue: perusopetus ja vapaa-aikapalvelut Elinvoiman palvelualue: ruokapalvelut Konsernipalvelut: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut
Panostamme nuorten päihdehaittojen ehkäisyyn	Tavoitteena vähentää kannabiksen ja marihuanan kokeilijoiden määrää 8.-9 lk. nuorista alle 5 %:n vuoteen 2021 mennessä Tavoitteena vähentää päivittäin nuuskaa käyttävien 8.-9 lk. nuorten osuus alle 2 %:n vuoteen 2021 mennessä Tavoitteena vähentää kuukausittain tosi humalaan juovien 8.-9 lk. nuorten osuus alle 10 %: vuoteen 2021 mennessä THL/Kouluterveyskysely / joka toinen vuosi	Hyvinvoinnin palvelualue: perusopetus ja vapaa-aikapalvelut Konsernipalvelut: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

Lisäämme ja panostamme luonnon ja liikunnan markkinointiviestintään sekä satsaamme ulkoilureittien ja lähivirkistysalueiden kunnossapitoon ja kehittämiseen yhteistyössä käyttäjäryhmien kanssa	Liikuntapaikkojen käyttöasteen lisääminen => mittarina liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttäjille kerran kahdessa vuodessa tehdyn kyselyn tulokset liikuntapaikoittain Hyvinvointikysely / joka toinen vuosi Asiakaspalaute / jatkuva palaute ja siihen reagointi	Elinvoiman palvelualue: kuntatekniikka (liikuntapaikkojen kunnossapito), maankäyttö ja kaavoitus Konsernipalvelut: viestintä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut Hyvinvoinnin palvelualue: liikuntapalvelut
Tavoitteenamme on lisätä harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille koko kunnan alueella	Tavoite, että jokainen 4.-5 lk. lapsi ja 8.-9 lk. nuori harrastaa vähintään kerran viikossa jotain THL/Kouluterveyskysely / joka toinen vuosi Hyvinvointikysely / joka toinen vuosi	Hyvinvoinnin palvelualue: perusopetus, vapaa-aikapalvelut Elinvoiman palvelualue: kuntatekniikka ja (liikuntapaikkojen kunnossapito) Konsernipalvelut: viestintä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut
Panostamme asiakaspalveluun. Kehitämme toimintaamme ja ja palvelujamme asiakkaan/ kuntalaisen osallisuutta tukien sekä arvioimme ja kehitämme palveluitamme säännöllisesti saadun palautteen pohjalta	Säännöllinen palautteen kerääminen, arviointi ja toiminnan kehittäminen (CAF), asiakaspalaute yli 3,7 (asteikko 1-5)	Kaikki kunnan palvelualueet
Etsimme ja kokeilemme uusia malleja työllisyyden parantamiseksi yhteistyössä yrittäjien ja järjestöjen kanssa	Luomme vuorovaikutteisen ja luottamukselliset suhteet alueen yrittäjäjärjestöön ja järjestämme teematilaisuuden vuoden 2019 aikana	Elinvoiman palvelualue: työllisyyspalvelut, elinkeinopalvelut
Vahvistamme paikallisten yritysten ja kunnan välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä	kunnan ja yrittäjien välisiä tapaamisia säännöllisesti. Elinkeinopoliittisen mittariston (ELPO) nykyisen arvosanan (6,4) parantaminen	Elinvoiman palvelualue: elinkeinopalvelut
Kehitämme sekä kunnan sisäistä palveluliikennettä että seudullista joukkoliikennettä yhteistyössä Lahden seudun liikenteen ja kunnan eri palvelualueiden kanssa	matkustajamäärien seuranta asiakastytytyväisyyskysely vuoden 2019 aikana (toteutetaan ensimmäistä kertaa)	Elinvoiman palvelualue: joukkoliikennepalvelut Hyvinvoinnin palvelualue: perusopetus

Tavoitteet: Vahvistamme osallisuutta ja yhteisöllisyyttä järjestöjen sekä yhteisöjen kumppanina. Mahdollistamme tapahtumia ja kansalaistoimintaa.

Toimenpiteet	mittarit ja seuranta	vastuutaho (-t)
Tarjoamme maksuttomia tiloja paikallisille urheiluseura- ja muille järjestöille ja kunta avustaa järjestöjä rahallisesti vuosittain hyväksytyjen avustusperiaatteiden mukaisesti	Tapahtumien määrä > 50 / vuosi Kävijöiden määrä > 20 000 / vuosi Eri käyttäjäryhmien käyttämien vuorojen määrä > 200 / vuosi ja osallistujien määrä > 10 000 / vuosi	
Kuntalais- ja järjestöyhteistyön kehittäminen	Uusien kumppanuusmallien kehittäminen ja tavoitteena mahdollistaa uusia tapahtumia, vähintään 5 uutta tapahtumaa vuoteen 2021 mennessä Järjestökysely / joka toinen vuosi Hyvinvointikysely / joka toinen vuosi Säännölliset asiakasfoorumit yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, tavoitetaso 2 kertaa vuodessa lapsiparlamentti 2 kertaa vuodessa Nuorisovaltuusto ja Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontuvat säännöllisesti 5-6 kertaa vuodessa	Hyvinvoinnin palvelualue: Vapaa-aikapalvelut, liikuntapalvelut Konsernipalvelut: viestintä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut
Kehitämme toimintaa ja palveluja asiakkaan/kuntalaisen osallisuutta edistäen	Osallistava budjetointi osaksi talousarvion laadintaprosessia 2019, erillinen määräraha talousarviossa	Konsernipalvelut: talouspalvelut

6. Muut hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja suunnitelmat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön liittyy kuntastrategian lisäksi muita erillisohjelmia ja -suunnitelmia, jotka osaltaan ovat tukemassa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää. Nämä erillisohjelmat ja -suunnitelmat on lueteltu tässä alla.

- [Päijät-Hämeen ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toimintasuunnitelma 2018-2021](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Hollolan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2017](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018-2021](#) (linkki päivitetty 4.10.2018)
- [Hollolan perusopetuksen opetussuunnitelma 2016](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Hollolan kunnan liikuntapalveluiden kehittäminen, opinnäytetyö 2014](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Vapaa-aikatoimen järjestämissuunnitelma, käsitelty sivistyslautakunnassa 8.9.2015](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Iäkkäiden yhteen sovitettujen palvelujen kokonaisuus Päijät-Hämeessä](#) (linkki päivitetty 4.10.2018)
- [Osallisuus ja vaikuttamisohjelma](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Hollolan kunnan viestintäsuunnitelma 2017](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Hollolan strateginen yleiskaava, hyväksytty kunnanvaltuusto 3.4.2017](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Elinkeino- ja työllisyysohjelma](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Päijät-Hämeen terveystuella strategia 2020](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Päijät-Hämeen ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma 2015-2020](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Päijät-Hämeen turvallisuussuunnitelma 2014, toimenpide-ehdotuksia arjen turvallisuuden lisäämiseksi](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Etelä-Päijät-Hämeen liikenneturvallisuussuunnitelma](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma 2016-2020](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Päijät-Hämeen liikennejärjestämissuunnitelma](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)

- [Hollolan hyvinvointikyselyn 2018 tulokset](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)
- [Maakuntastrategia ja -ohjelma 2018-2021](#) (linkki päivitetty 21.9.2018)

Kunnan hyvinvointityötä ohjaa myös erilaiset kansalliset linjaukset, kuten esimerkiksi ravitsemusta, liikuntaa tai turvallisuutta koskien. Nämä linjaukset ovat pääsääntöisesti huomioitu sekä paikallisissa että seudullisissa suunnitelmissa. Tämä Hollolan kunnan hyvinvointiohjelma 2019-2021 on laadittu yhteistyössä BDO Oy:n kanssa.

